

Na qaravi ni kulida

palmscheme.gov.au

Na kulida e tarova na jemu qai bulabula vinaka kina na yagoda.
Ke o leqataka na kulimu, drau veivosaki kei boso se vuniwai.

Bo kei na mate ni kuli

Cava na bo kei na mate ni kuli?

- Na bo na vuce ni kulida wadadamu qai mosi.
- So e lalai (1 sedmita) so e lelevu (5 sedmita se sivia).
- Na mate ni kuli e vu mai na jemu, vairasi, dani se manumanu meca.

Tarovi na bo kei na mate ni kuli

- Vuluvulu sovu wasoma.
- Kua ni wasea na taelu, batinitoro, uma sovu se isulu.
- Savata wasoma na taelu kei na isulu.
- Savata na mavoa qai vadretitaka me yacova ni mavo. Ke sega ni mavo, raici boso se vuniwai.
- Sili sovu e veisiga se nio buno.
- Savata wasoma na iyaya ni moce kei na waqa ni ilokoloko, vakabibi ni katakata na draki.

Vakatakilakila me qarauni

- Vuce na kulida, wadadamu qai mosi
- Kune na nana
- Vakila na katakata se lomaca

So tale na leqa ni kulida

Mavoa, drakusi, bodaka/buta

- Mavoa se drakusi:
 - Sava ena wai.
 - Sava ena kena isui, me vaka na Betadine, Savlon se Dettol.
 - Vakaivadreti savasava.
 - Ke mavoa levu qai dra tiko ga, raici vuniwai.

- Bodaka/buta:
 - Kua ni kinita na bodaka/buta.
 - Ubia ena ivadreti savasava mamaca.
 - Ke kacabote, savuya qai vakawainimatetaka.

Katisiga

- Tarovi: Vakaisala, vakaisulu me ubi na kulimu, kei na iboro SPF 50+.
- Qaravi: Ubia ena tauelu batabata qai boroya ena alovera. Gunu wai vakalevu. Ke kama vakaca se bubuta se o lomaca, raici vuniwai.

Katia na manumanu

- Tarovi: Vakayagataka na kena ivana (repellent), vakaisulu ligabalavu kei na tarausesese balavu.
- Qaravi: Tabaka ena taga ais (waicevata). Ke milamila, lai kere vakasala ina kemesi. E so na kena wai e tabu ni vakayagataki nida draiva se vakamisini. Ke vuce na matamu se domomu se dredre na cegu, raici vuniwai.

Kama

- Qaravi: Vakadrodroya kina na wai batabata me 20 na miniti se sivia. Ubia ena ivadreti se isulu savasava sega ni kabi. Kua ni biuta kina na ais se boroya ena losoni. Mo raici vuniwai kevaka e lailai na 20 na sede, se kama na matamu, ligamu, yavamu, se yagomu tabu.

Kere veivuke

Keo via taro se kere veivuke, taro vei:

- nomu vakaisilesi ni bula (health officer se safety officer) e vanua ni cakacaka
- nomu boso ena PALM
- nomu vakaisilesi ni veiqaravi raraba (welfare officer)
- qiria na naba ni veivuke ni PALM: **1800 51 51 31** (8:30 am - 6:30 pm AEST) se imeli: (palm@dewr.gov.au)
- nomu kabani ni inisua ni bula.